

Alte Drucke

APOLOGIA || FRANCISCI || MONTANI PRO SOCIETATE || IESV IN GALLIA. || CONTRA ANTONII ARNALDI || Aduocati Parisiensis Philippicam. || Ex Gallico in ...

Richeome, Louis

Cracoviae, 1597

Caput XXXIII.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-154864

tur, alias elemosynas nō acceperunt, quā ab ipsis Gallis.

C A P V T XXXIII.

Immania mendacia Arnaldi de diuitiis Iesuitarum.

Erum omittamus ista mutuscula : veniamus ad illos diuitiarum cumulos, ad istam opum vim, & infinitam magnitudinem, ad istas auri myriadas, quæ in singulos annos ad Iesuitas deferuntur : Rogo te, Arnalde, pande nobis disertis & apertis verbis titulos, originem & fundum tanti Prouentus atinui : res ipsa meretur, vt omnium oculis exponatur. Si ageretur de terminis aut limitibus alicuius prati aut horti, res inuestigatu facilis esset : sed in indagando tali & tam immani reditu, res peritiore interprete & ductore eget. Rogo te, omnem hinc expende, & nobis exhibe industriam tuam & scientiam : rem transactam perfectamq; dabis labore non gradi, præsertim tanta animi æquitate, quantam in te inesse video. Quæso te, vnde duos illos milliones auri prouentuum Iesuiticorum depromis ? Vnde aduehis ? Quis ille, qui tam liberalem manum expandit ? Estne Rex Hispaniæ ? Proba, & firmis quidem probationibus : alioquin fidem non facies : quia iam dudum fidem omnem amisti, resq; creditu ardua est : quamuis enim Regum *manus longæ* sint, vt quidam poeta ait ; ex multis tamen millibus non reperies vel vnum, qui tam *largas* habeat quā *longas*. Adde, quod communi hominum iudicio verisimile est, Iesuitas paupertatis voto obligatos, si à Rege Hispaniæ tantam auri copiam, compensandis suis laboribus petiissent, reportaturos fuisse responsum illud, quod Prolocutus dedit Thrasibulo Philosopho, Talentum, hoc est, sexcentos coronatos à se petenti ; Mu-

mus

huc hoc nimis magnum est pro Philosopho Cynico. Respondisset,
 inquam, REX, sine omni dubitatione, par non esse, homines
 paupertatem professos tantam auri vim à se postulare: at
 verò si Rex Philippus liberalitatis suæ fontes tam munificè
 Iesuitis aperuit, dic, quæso, ex quonam auctore hoc didi-
 ceris? Et si destitueris testimonio viuo & vocali, proba hoc
 ex ipso facto. Nam eleemosynæ adeò magnæ, consuetumq;
 modum supergressæ, in obscuro latere non possunt, sed in
 publicum sine mora veniunt: quia Reges res à se præclare
 gestas vulgari cupiunt, nihilq; tam publicari optant, quàm
 liberalitatem, virtutem verè regiam, omniumq; conciliatri-
 cem. Quem olim fugiebant Imperatorum Romanorū mū-
 nera, ludī, spectacula? quem pyramides, colossi, & alia ma-
 gnificentiæ Regum Ægyptiorum argumenta? Quis igno-
 rat, quæ sit Principum hac in parte consuetudo? Cur igitur
 nō ostendisti, intento quasi digito, insignem aliquam & præ-
 cæteris notabilem fundationem? Cur non splendidum ali-
 quod Collegium? Cur non aliquod Escuriale, collegiumq;
 longè opulentissimum, cui probationum tuarum argumen-
 ta inædificares, munitionesq; Iesuitarum irreparabili casu
 sterneres? Ita agere, vt tu ais, est, *adificare casas plostello ad-
 iungere mures.* Respondebis fortassis, in naue Iesuitica gran-
 des illos redditus reperiri. Hæc videlicet illa nauis est, quam
 in extasi raptuque mentis vidisti in portu Calecutiensi, &
 quando onerabatur, tu seditabas in carchesio, Hispaniam
 & Galliam & palatium Parisiense inde contemplans, ma-
 nuq; altera Bartholum tenens. Hæc illa nauis est, quæ adfert
 illas auri non chiliadas, sed myriadas, vt olim Carina Argo-
 nautarum vellus aureum.

Sed amabo te, diuidamus istos redditus, non priuaberis
 parte tua; idq; meritò; quandoquidem nauticam factitans
 nauem ipsam incolumem, saluisque mercibus ad Sequanæ
 littorā

littora appulisti. *At*, ducentas esse & viginti octo colonias, hoc est, ducentas & viginti octo domos Iesuitarum: duo milliones in portiones æquales distributi conficiunt nouem millia, pro vnoquoque Collegio. Ponamus octo millia; tu tibi reliquum habe. Omnia igitur Collegia Galliæ habebunt octo millia aureorum: Igitur Diuionense, Billomenfe, Mauriacense, & alia Collegia Galliæ, quæ ad mendicitatem redacta esse omnes norunt, habebunt octo millia aureorum. Si tam audax es, vt id asseras, Vrbes, quæ verè norunt reditus Collegiorum Iesuiticorum, clara voce clamabunt, te totum cerebrum funditus amisisse, adeò delirare videberis, in hac naue, duorumque istorum millionum computo: At qui te iudicio sano præditum credent, illi te prodigiosum lycophantam & criminatorem pronuntiabunt; simul atque aspexerint Iesuitarum domicilia, viuendi & agendi modum, lectos & vestes; cum fieri non possit, vt conueniant, & in vna sede morentur, tot frugalitatis & religiosæ paupertatis testimonia, & tanta prouentuum immensitas. Iesuite, in Gallia præsertim, passim ruinosas & malè materiatas ædes incolunt: victus illis frugalis, & pauperibus verè accomodatus: lectum ipsis præbet culcitra tribus assensibus imposita, cui vnicum tegumentum sine vmbella aut cortina; vestes gerunt ex panno vili & simplici absque serico ac holoserico, detritas sæpè longo vsu non sine assumentis & centonibus: si in genere duo milliones, & cuius Collegio octo millia aureorum quotannis suppeditarentur; credibile non est, tam insipientes fore, vt vsu & fructu tantæ pecuniæ sese perpetuò fraudarent.

Quò fortuna mihi, si non conceditur vti?

Quomodo igitur adeò opulenti sunt, & simul adeò egeni? Ostende mihi nonnullos tot opum effectus. Cum te constrictum vides, occurris alio in loco huic obiectioni, &
tacitè

facile respondes. Iesuitas mittere suas pecunias in Hispaniam & in Italiam, seruantes modicam portionem in Gallia cum bonis immobilibus, & iis quæ ea lege legata sunt, vt ab alienari nequeant. Ita, vt iuxta glossam tuam, ille ingens cumulus pecuniarum & thesaurus duorum millionum auri indies crescat in Hispania & Italia: interea dum Iesuitæ egeni in Gallia egestate cum suis immobilibus propemodum opprimuntur. Sed vt tuam responsionem refellam, sicuti supra architectabaris, Comitatus, Marchionatus, & Baronias Iesuitarum in remotis regionibus, vt mendaciis tuis reperires aliquod latibulum, quo se abderent, & ab hominum conspectu, ne proderentur, proriperent: eodem modo hîc comminisceris thesauros in vndis & fluctibus Oceani Japonici; timens, ne si in Gallia hos thesauros collocares, paupertas Iesuitarum, quam omnes probi vident, te insignis calumniæ & mendacij redargueret. Nec tibi in mentem venit hoc eodem loco id, quod alibi ais, Iesuitas contribuisse ad bellum Gallicum: vnde sequitur, oportere illos ex Hispania pecunias, non ex Gallia mittere in Hispaniam, cum Galliæ non suppetat, vnde tantos sumptus faciat: Sic perdis teipsum & destruis, nesciens quid dicas, nec aduertens, quid moneat prouerbum: oportere mendacem esse memorem, ne verbis contrariis simul iunctis parum constanter loquatur.

Arnaldus sæpè
sibi contrarius,

CAPVT XXXIV.

De redditibus Collegiorum in Gallia.

ED si fortè auctores & historici tui persuaferunt tibi, esse nauem quandam Iesuiticam; quod fortassis aliqua visa sit, cuius puppis pictura nominis Iesu insignita fuerit (vt illa in Actis Apostolorum, Act. 28. quæ Castoris & Pollucis imagines præportabat) & si additis hoc